

Nr 60.

Av herr **Hagberg** i Malmö, *angående viss ersättning av statsmedel till vissa agenter inom spannmåls- och fodermedelsbranschen.*

Såsom ett betydelsefullt led i de alltsedan år 1930 av statsmakterna vidtagna åtgärderna till stödjande av den inhemska spannmålsodlingen ingår en med åren alltmera skärpt importreglering av till en början brödspannmål samt sedermera även foderspannmål ävensom andra fodermedel. Uppenbart är, att en dylik omläggning av produktionen och handeln med dessa varor medfört genomgripande konsekvenser för olika grupper samhällsmedlemmar. En kategori näringsidkare, för vilka spannmåls- och fodermedelsregleringen medfört särskilt ödesdigra konsekvenser, äro de agenter, som haft till uppgift att förmedla importen hit till landet av spannmål och fodermedel.

Redan den år 1930 genomförda importregleringen av brödspannmål berövade dem en väsentlig del av deras hittillsvarande verksamhet och inkomstmöjligheter, vilket också föranledde dem att hos Kungl. Maj:t hemställa om gottgörelse härför. På tillstyrkan av bland annat rikets handelskamrar föreslogo kommerskollegium och lantbruksstyrelsen i gemensamt utlåtande över ansökningarna en utredning av ersättningsfrågan, närmast i analogi med den utredning, som på sin tid företogs med anledning av ersättningsanspråk framkomna i samband med tobaksmonopoliseringen. Ämbetsverkens förslag grundade sig på den uppfattningen, att man icke kunde ställa sig avvisande till en av billighetsskäl betingad gottgörelse till sådana firmor, vilka lidit mera avsevärda förluster på grund av ifrågavarande statliga ingripande. Statens spannmålsnämnd avstyrkte emellertid framställningarna med hänvisningen till ingripandets tillfälliga natur, och i enlighet härmed lämnades de av Kungl. Maj:t utan bifall.

Då spannmålsnämnden i december 1933 framlade sitt förslag till fortsatt spannmålsreglering, innefattande jämväl förslag till stark beskärning av fodermedelsimporten i syfte att vinna avsättning för en del av det uppkomna brödsädesöverskottet för foderändamål, ingingo handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö med förnyade framställningar till Kungl. Maj:t om utredning av förenämnda agents ersättningsfråga. Dessa framställningar, vilka motiverades dels med den ytterligare begränsning av agenternas verksamhet, som bleve en följd av antagandet av spannmålsnäm-

dens förslag, och dels av att statsingripan det, sådana förhållandena numera utvecklats, ej längre kunde anses vara av tillfällig karaktär, äro alltså beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I dagarna har 1934 års spannmålsutredning avlämnat sitt förslag till fortsatta prisreglerande åtgärder på brödsädesodlingens område. Detta förslag, vilket i väsentliga delar avser en omläggning av det nuvarande systemet, innefattar emellertid ett bibehållande och ytterligare utbyggande av den nuvarande importregleringen av spannmål och fodermedel. Tidigare har dessutom smör- och margarinkommittén föreslagit importreglering av oljekakor m. m.

Därest de sålunda väckta förslagen vinna statsmakternas bifall, torde man utan överdrift kunna säga, att de agenter, som förmedla importen av dessa varor, praktiskt taget berövas hela sin verksamhet. I den mån de av olika skäl sakna andra förvärvskällor stå de därför utan existensmöjligheter.

I jordbruksfrågans nuvarande läge torde man ej kunna hysa någon förhoppning om, att inom en nära framtid kunna återvända till fria marknadsförhållanden, och de framlagda regleringsförslagen äro också till sin natur sådana, att de ej längre kunna betecknas såsom provisoriska. De vid olika tillfällen framförda kraven på en förutsättningslös utredning av förutnämnda agents ersättningsanspråk synas på grund härav icke längre kunna skjutas åt sidan.

Det är givetvis i frågans nuvarande läge svårt att beräkna omfattningen av de ersättningsanspråk, som kunna resas. Då det emellertid torde vara ett mycket begränsat antal firmor och personer, som med fog kunna framkomma med dylika anspråk, kan det emellertid förutsättas, att de ekonomiska konsekvenserna för det allmänna bliva relativt begränsade. Såsom direkt härflytande ur de vidtagna regleringsåtgärderna synas kostnaderna även böra bestridas ur de avgiftsmedel, som uttagas för bestridande av andra härmed förbundna kostnader. Härigenom undvikes ävenledes, att dessa ersättningar bliva prejudicerande på andra områden av näringslivet.

Jag får därför hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning, i vad mån och på vilka villkor ersättning må tillerkännas de agenter inom spannmåls- och fodermedelsbranschen, vilka genom den statliga regleringen på detta område helt eller delvis gått förlustiga möjligheterna att fortsätta sin verksamhet.

Stockholm den 16 januari 1935.

Erik Hagberg,
Malmö.